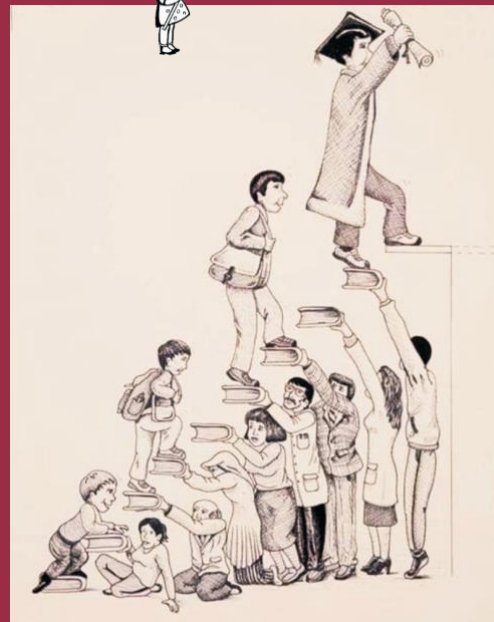

АКАДЕМІЧНА ~~НЕ~~ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

механізми протидії корупції

ПІДРУЧНИК

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
кафедра соціальної медицини та організації охорони
здоров'я

Марія МАНДРИК-МЕЛЬНИЧУК

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

підручник

Чернівці – 2025

УДК 378.2:001.98:174.7
М23

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Буковинського державного медичного університету
(протокол № 9 від 29 травня 2025 р.)*

Автор: **Марія МАНДРИК-МЕЛЬНИЧУК** – докторка історичних наук, професорка кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я Буковинського державного медичного університету
Рецензенти:

Галина КОЦУР – докторка історичних наук, професорка, в.о. завідувачки кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Андрій ІФТОДІЙ – доктор медичних наук, професор кафедри хірургії № 2 Буковинського державного медичного університету, заслужений лікар України;

Тарас ГУТОР – кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної медицини, економіки та організації охорони здоров'я, відповідальний за лікувально-профілактичну роботу ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.

Мандрик-Мельничук Марія

М23 Академічна доброчесність та механізми протидії корупції: підручник / Марія Мандрик-Мельничук.
Чернівці : БДМУ, 2025. 228 с.

ISBN 978-617-519-183-5

Підручник підготовлений відповідно до програми дисципліни «Академічна доброчесність та механізми протидії корупції», яка вивчається українськими та іноземними студентами медичних, фармацевтичних та стоматологічних факультетів. Посібник містить допоміжні інформаційні джерела, таблиці, слайди, діаграми, візрі, які стосуються впровадження академічної доброчесності. Запропоновано найбільш дієві методики протидії різним проявам недоброчесності. Подано авторські кейси, які дозволяють навчити студентів практично ідентифікувати різні типи порушень доброчесності. Окрема увага приділена мотивації як одному з найважливіших чинників уникання порушень доброчесності, формуванню та розвитку soft-skills, hard-skills та self-skills. Запропоновано оригінальні завдання на розвиток критичного мислення, креативності, аналітичних здібностей та навичок командної роботи.

УДК 378.2:001.98:174.7

ISBN 978-617-519-183-5

© Мандрик-Мельничук М., 2025
© Бук. держ. мед. ун-т, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	6
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ».....	12
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ДЕФІНІЦІЇ, ПІДХОДИ ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ. ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ. ВПЛИВ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ НА РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	24
АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ТА ЕТИКА – СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ТА ПРЕСТИЖ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	41
Фундаментальні цінності Європейського освітнього простору	41
ПЛАГІАТ В ОСВІТІ: ПОХОДЖЕННЯ, ФОРМИ, ПРИЧИНИ	56
Програми для перевірки тексту на плагіат	59
Доброчесність і використання ШІ	62
Авторське право і плагіат	65
СУЧАСНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТА ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПРОТИДІЇ ПЛАГІАТУ	80
Причини плагіату	80
Інноваційні підходи до викладання та навчання як засіб уникнення плагіату.....	83
КОМУНІКАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	99
Бар'єри, які перешкоджають ефективній комунікації та способи їх долання	99
НАВИЧКИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА І МОВЛЕННЯ ЯК ОДНА З ГАРАНТІЙ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	110
Алгоритм написання есе, тез, доповіді	110
Виступ: підготовка, компоненти, до виступу	118
Алгоритм успішного пітчінгу	128
Виконання та захист студентських кваліфікаційних досліджень	132
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	159
КЕЙСИ	164
ТЕСТИ	181
ПАКЕТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ	191
ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ	198
FEEDBACK	199
ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	201
ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОЛОКВІУМУ РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	

«Освіта надає людині гідність, то і раб починає усвідомлювати,
що він не народжений для рабства».
(Дені Дідро)

«Ви не можете підштовхнути нікого по сходам,
якщо він не готовий сам підніматися».
(Роберт Шуллер)

«If we steal thoughts from the moderns,
it will be cried down as plagiarism;
if from the ancients, it will be cried up as erudition».
(Charles Caleb Colton)

«Бог змусив людину йти мотивами, і він більше не пройде без них,
ніж човен без пари або повітряна куля без газу.
Дізнайтеся, що мотивує людину, торкніться цієї кнопки,
поверніть ключ, який змушує людину досягати».
(Генрі Ворд Бічер)

«What is originality? Under acted plagiarism».
(William Ralph Inge, 1860-1954, Dean of St Paul's, London)

«Self-plagiarism is style».
(Alfred Hitchcock)

«All writers are thieves; theft is a necessary tool of the trade».
(Nina Bawden)

«Taking something from one man and making it worse is plagiarism».
(George Moore)

«Plagiarists are always suspicious of being stolen from».
(Samuel Taylor Coleridge, 1772-1834)

«Plagiarists at least have the quality of preservation».
(Benjamin Disraeli)

«There is much difference between imitating a man and counterfeiting him».
(Benjamin Franklin, 1706-1790)

«Copy from one, it's plagiarism; copy from two, it's research».
(Wilson Mizner, 1876-1933)

«The human plagiarism which is most difficult to avoid,
for individuals... is the plagiarism of ourselves».
(Marcel Proust, 1871-1922, French Novelist)

ПЕРЕДМОВА

Академічна доброчесність – це правило поваги до публікацій, розробок, напрацювань, проєктів, відкриттів, винаходів інших людей та до самого себе. Йдеться про один з найважливіших показників сучасної освіти у провідних країнах цивілізованого світу, який є маркером довіри до якості освіти і науки, результатів навчання, виконання дослідницьких проєктів на здобуття освітніх рівнів, наукових ступенів, учених звань, визнання дипломів, атестатів, конкурентоспроможності фахівців на українському та міжнародному ринках праці.

Низка університетів України після прийняття Закону про вищу освіту (01.07.2014 № 1556-VII) розробили власні кодекси академічної доброчесності, якими встановлено загальні принципи, правила академічної добропорядності для науковців, викладачів, студентів, магістрантів, що мають дотримуватися під час навчання (під час роботи над презентацією, написанням есе, тез, реферативних, кваліфікаційних робіт, навчально-методичної літератури, підручників), підготовки наукових робіт (статей, тез, дисертацій на здобуття наукових ступенів, монографій). У цих затверджених документах університети чітко окреслили значення ключових дефініцій, які характеризують добропорядність у науці та навчанні, а також необхідність їх неухильного дотримання усіма учасниками освітнього процесу.

Йдеться про академічну доброчесність як цілу низку етичних принципів, які перераховані в статті 42 Закону України «Про освіту», статті 1 Закону України «Про вищу освіту», Бухарестській декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі (2004), Упсальському кодексі науковця (1984), Етичному кодексі вченого України. Саме ці правила повинні бути дотримані при складанні іспитів, модульних завдань, індивідуальних дослідних завдань та інших робіт, які виконуються під час навчання, при підготовці усіх видів наукових та навчально-методичних видань, які публікуються науковцями ЗВО.

Дотримання цієї умови може безпосередньо впливати на рівень довіри до конкретного закладу, до системи вищої освіти та її результатів в Україні та світі.

У 2012 р. Міжнародна Асоціація університетів та Magna Charta Observatory схвалили «Керівництво для інституційних Кодексів етики в галузі вищої освіти». Крім того, на засіданні Постійної конференції Міністрів освіти Ради Європи з управління та якості освіти у 2013 р. було прийнято рішення про створення Пан-Європейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти, яка упродовж останніх років розробила цілу низку проєктів документів, дотичних до питань доброчесності в освітній галузі.

Зокрема, у преамбулі вище згаданої «Декларації», положення якої обговорювалися на міжнародній конференції з етичних та моральних аспектів вищої освіти та науки у Європі, що проходила у 2004 р. у Бухаресті під егідою ЮНЕСКО, наголошується на базових принципах, що необхідно, «щоб ці етичні та моральні обов'язки, які стали у XXI столітті важливішими, ніж будь-коли раніше, розглядалися за повного усвідомлення впливів радикального і швидкого розширення місії університету у суспільстві знань». У другому розділі, пунктах 1 та 2 Декларації окреслено базові цінності доброчесної академічної спільноти – чесність, довіра, прямота, повага, відповідальність, підзвітність. Маються на увазі засади, яких потрібно неухильно дотримуватися студентам і викладачам для того, щоб їхні праці, творчі досягнення, врешті-решт, дипломи мали офіційне визнання в межах європейського простору, а різні обвинувачення у плагіаті, розслідування, не впливали негативно на особистий імідж і на авторитетність самої академічної установи. Прийняття подібних етичних правил має на меті, з одного боку, забезпечення якості освіти в університетах, формування і захист морально-етичних цінностей, а з іншого боку, створення комфортних умов для провадження освітньої та наукової діяльності, коли студенти, викладачі, науковці

закладу захищені від посягань недоброчесних осіб. Отже, йдеться про функціонування дієвого і прозорого механізму захист авторських прав особи на власні результати академічної

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Марія МАНДРИК-МЕЛЬНИЧУК

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ
ТА МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ**

підручник

Видавництво БДМУ

Свідоцтво Державного реєстру Серія ДК, №2610 від 12.09.2006 р.

Підписано до друку 29.05.2025. Формат 60х84/8. Папір офсетний.

Ум.-друк. арк. 13,25. Тираж 100 примірників. Зам. № 23

Виготівник: ПВКФ «Технодрук»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1841 від 10.06.2004 р.
58000, м. Чернівці, вул. І. Франка, 20, оф.18, тел. (0372) 55-05-85